

2020 ABD BAŞKANLIK SEÇİMİ
ADAYLARIN DIŞ POLİTİKA TERCİHLERİ
TRUMP VE BIDEN

KILIÇ BUĞRA KANAT, ELİF GÜLTEKİN

SETA | ANALİZ

KASIM 2020 · SAYI 340

2020 ABD BAŞKANLIK SEÇİMİ
ADAYLARIN DIŞ POLİTİKA TERCİHLERİ
TRUMP VE BIDEN

KILIÇ BUĞRA KANAT, ELİF GÜLTEKİN

COPYRIGHT © 2020

Bu yayının tüm hakları SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.) yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-625-7040-98

Uygulama: Said Demirtaş

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Französische Straße 12, 10117 Berlin GERMANY

Tel: +49 30 201 88466

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 27, 1000 Brussels BELGIUM

Tel: +322 652 0486

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
TRUMP'IN YÖNETİMİ	9
Trump'ın İlk Dönemi	9
Trump'ın İkinci Dönemine Yönelik Vaatleri ve Beklentiler	12
BIDEN'IN YÖNETİMİ	18
Muhtemel Biden Yönetiminin Vaatleri ve Tahminler	20

YAZARLAR HAKKINDA

KILIÇ BUĞRA KANAT

SETA-Washington D.C. araştırma direktörü Kılıç Buğra Kanat, Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Siyaset Bilimi doçentidir. Doktorasını Syracuse Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü'nde tamamlayan Dr. Kanat aynı üniversiteden yüksek lisansını ve Marquette Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nden ikinci yüksek lisansını almıştır. 2015'te Penn State Üniversitesi Erie Kampüsü'nde Üstün Araştırma Ödülü ve Öğretim Üyeleri Konseyi Araştırma Ödülü'ne layık görülmüştür. Ayrıca Dış Politika Girişimi Geleceğin Liderleri Programı'na katılmıştır. Dr. Kanat'ın makaleleri *Foreign Policy*, *Insight Turkey*, *The Diplomat*, *Middle East Policy*, *Arab Studies Quarterly*, *Mediterranean Quarterly*, *Journal of South Asian and Middle Eastern Studies*, *Journal of Balkan and Near Eastern Studies* ve *Journal of Muslim Minority Affairs* dergilerinde yayımlanmıştır. Halen *Daily Sabah*'ta köşe yazarı olan Kanat aynı zamanda *History*, *Politics and Foreign Policy in Turkey*, *Change and Adaptation in Turkish Foreign Policy* ve *Politics and Foreign Policy in Turkey: Historical and Contemporary Perspectives*'in yazı işleri müdür yardımcılığını yürütmektedir.

ELİF GÜLTEKİN

Lisans eğitimini Bilkent Üniversitesi Finans Bölümü'nden fakülte birinciliği ile yüksek şeref öğrencisi olarak tamamlamıştır. 2016'da Fransa'da Pôle Universitaire de Vichy ve l'Université Clermont Auvergne ortaklığı ile Caviham Dil Okulu'nda dil eğitimi almıştır. SETA Washington D.C.'de ve SETA Güvenlik Araştırmaları'nda proje asistanı olan Gültekin Milli Savunma Üniversitesi'nde istihbarat çalışmaları alanında yüksek lisans eğitimine devam etmektedir. Gültekin'in araştırmaları istihbarat ve güvenlik çalışmaları alanlarına yoğunlaşmaktadır.

ÖZET

Bu analiz başkan adaylarının geçmiş dış politika eğilimleriyle birlikte seçim sonucuna bağlı olarak şekillenecek olan ABD dış politikasına değinmektedir.

Pandemi sürecinde sorgulanmaya başlanan uluslararası düzen, uluslararası örgütlerin yetersiz kalması, pandemi sonrası ortaya çıkan ekonomik darboğaz ve gittikçe gerileyen Amerikan liderliği ABD’de yapılacak başkanlık seçimini uluslararası ilişkiler açısından önemli bir hale getirdi. Her ne kadar ABD seçmeni oy kullanırken dış politika başlığını diğer başlıklar kadar önemsemese de yeniden şekillenen bu uluslararası düzen içinde adayların dış politika konusunda verdikleri sözler dünya kamuoyu tarafından yakından takip ediliyor. Koronavirüs salgını ABD seçimi üzerinde en belirleyici faktör olsa da ve adaylar dış politika perspektifi sunmaya fırsat bulamasa da adayların önceki görevlerinde attıkları adımlardan dış politika anlayışlarıyla ilgili çıkarımlar yapılmaya çalışılıyor. Ortaya çıkan genel tabloda Amerikan dış politikasında son yıllarda kronik hale gelen strateji eksikliği ve öngörülemezlik problemini iki adayın da sona erdiremeyeceği çok açık. Trump ve Biden’ın tutarlı ve uzun vadeli bir vizyon sunamamalarının dışında dış politikada çok da ortak yönleri bulunmuyor.

Elinizdeki analiz ABD’de yapılan kritik seçim sürecine, seçimde öne çıkan konulara, adayların önceliklerine, profillerine, dış politikalarına ve dış politika takımlarına değinmektedir. Bu analizler ayrıca Türkiye kamuoyuna ABD’deki seçimler sonrası geçiş dönemleri konusunda da bir kaynak olma niteliğindedir.

GİRİŞ

Koronavirüs (Covid-19) salgını yüzünden daha da fazla sorgulanmaya başlayan uluslararası düzen uluslararası örgütlerin sergilediği yetersizlik, pandemi sonrası ortaya çıkan ekonomik durgunluk ve salgın sırasında iyiden iyiye gerileyen Amerikan liderliği ABD’de yapılacak başkanlık seçimini uluslararası ilişkiler için çok önemli bir hale getirmiştir. Her ne kadar Amerikan seçmeni oy kullanırken dış politika başlığını diğer başlıklar kadar gündeminde tutmasa da yeniden şekillenen uluslararası düzen içinde adayların dış politika konusunda verdikleri sözler ve vaatler bütün dünya tarafından yakından izleniyor. Her ne kadar koronavirüs salgını başkanlık seçimi üzerinde en belirleyici etkiyi yapsa da ve adaylar dış politika perspektifi sunmaya fırsat bulamasa da adayların birinin dört senedir başkanlığı ve diğerinin de sekiz senelik başkan yardımcılığı döneminde attığı adımlardan dış politika anlayışlarıyla ilgili çıkarımlar yapılmaya çalışılıyor. Ortaya çıkan tabloda iki adayın da Amerikan dış politikasında son yıllarda kronik hale gelen strateji eksikliğini ve öngörülemezlik problemini sona erdiremeyeceği görülüyor.

İki adayın da tutarlı ve uzun bir vadeli bir vizyon sunamamaları dışında dış politikada çok da ortak yönleri bulunmuyor. Başkan Donald Trump ilk döneminde İkinci Dünya Savaşı’ndan bu yana

oluşturulan ve daha genel anlamda konvansiyonel Amerikan dış politikası diyebileceğimiz çizginin dışında bir siyaset izledi. Birçok uzmana göre Trump’ın bu dış politika çizgisi 1920’lerde yaygınlaşan ancak İkinci Dünya Savaşı’nın ortaya çıkması ile rafa kaldırılan izolasyonist bir dış politika çizgisinin habercisiydi. Trump o yıllarda başkan adaylarının ortaya koyduğu “Önce Amerika” gibi sloganları fazlasıyla kullandı. Dünya ile ilişkilerde çok taraflı kurumların rolünü azaltmaya çalışırken ABD’nin uluslararası sistemdeki yükünü paylaşmaları istikametinde müttefiklere ciddi bir baskı oluşturmaya çalıştı. Trump aynı zamanda ABD’de müesses nizam diyebileceğimiz dış politika ve ulusal güvenlik politikaları bürokrasileri ile de başkan olduğu andan itibaren büyük bir kavgaya tutuştu. Bu kavga dış politika ve ulusal güvenlik takımıyla daha önce az görülen bir sirkülasyonu da beraberinde getirdi. Müttefiklerle ilişkiler, serbest ticaret ve İkinci Dünya Savaşı sonrası kurulan uluslararası örgütlerle ilişkiler gibi pek çok konuda Trump alışılmışın dışında bir başkan profili çizdi. Bu durum zaman zaman Trump’ı Cumhuriyetçi Parti Kongre üyeleri ile de karşı karşıya getirdi. NATO ile ilişkiler, Suriye’den çekilme ve Suudi Arabistan ile ilişkiler konularında Kongrenin Trump ile farklı bir noktada durduğu görüldü. Başta Rusya konusundaki tavır olmak üzere yukarıda adı geçen konularda Kongre üyeleri bir uzlaşa ile Trump’ın hareket alanını kısıtlamaya çalıştı. Bununla birlikte özellikle Kongredeki Demokratların başta Rusya ile ilişkiler olmak üzere bazı alanlarda dış politika konularını iç politika malzemesine dönüştürdüğü de görüldü.

Demokrat Parti başkan adayı Biden’ın otuz yılı aşkın Senato ve sekiz senelik başkan yardımcılığı döneminde dış politika olarak geleneksel Demokrat Parti çizgisinden pek dışarı çıkmadığı görüldü. Bu yüzden Biden’ın seçimi kazanması durumunda birçok uzman Obama’nın üçüncü dönemi olarak da adlandırılabilir klasik bir

Kaynak: AA

dış politika çizgisi izlemesini bekliyor. Bu çizginin bir parçası olarak Biden'ın müttefiklerle ilişkileri hem Asya'da hem Avrupa'da geliştireceği ve ABD'nin hasım olarak gördüğü Çin ve Rusya ile Trump'tan daha farklı bir şekilde mücadele etmeye çalışacağı öngörülüyor. Hem ilerlemiş yaşı hem de ABD'de şu an içinde bulunulan koronavirüs ve ekonomi gibi problemler Biden'ın önceliğini oluşturacağı için dış politika konusunda ciddi adımlar atmak için iç politikadaki problemleri kontrol altına almayı bekleyeceği tahmin ediliyor.¹ Ancak Biden'ın bu süreçte Trump'ın attığı bazı dış politika adımlarını durdurmak için sembolik bazı girişimlerde bulunması da bekleniyor. Bu muhtemel adımlar arasında NATO ile ilişkiler konusunda verilecek mesajlar ve Trump döneminde hızla kan kaybeden ve moral çöküşü yaşayan Dışişleri Bakanlığına moral verme girişimleri yer alacaktır.

1 Thomas Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy", Lowy Institute, 2 Ekim 2020, <https://www.lowyinstitute.org/publications/point-no-return-2020-election-and-crisis-american-foreign-policy>, (Erişim tarihi: 5 Ekim 2020).

TRUMP'IN YÖNETİMİ

TRUMP'IN İLK DÖNEMİ

Başkan Trump'ın ilk başkanlık dönemi dış politika alanında farklı aşamalarla şekillenmiştir. Birinci aşama hükümetin savaş sonrası dış politika geleneğiyle süreklilik aradığı kaotik bir aşamadır. Trump'ın dış politika görüşü mevcut uluslararası sistem ve konvansiyonel olarak adlandırılan Amerikan dış politikasına ciddi şüphe içerir. Bu sebeple Trump henüz başkan dahi olmadan önce ABD'nin dünya sathında uygulandığı politikaların Amerikan çıkarına dayanmadığı düşüncesini seslendirmiştir. Washington yönetiminin geleneksel ittifak ilişkilerine şüpheyle yaklaşmış ve serbest ticaretin mevcut şartlarda ve kendinden yapılan anlaşmalar özelinde ABD'ye zarar verdiğini savunmuştur. Fakat Trump 2016'da başkanlığı kazandığında bu düşüncelerini politikaya nasıl dönüştüreceği konusunda zorlu bir süreçten geçmiştir. Bir yandan seçimi kazanmasına rağmen bu duruma hazırlıksız olduğu görülürken öte yandan bu düşüncelerini

politikaya uygulayacak yeterli ve yetkin bir kadro kurmakta zorlanmıştır.

Trump'ın dış politika düşünceleri geleneksel Cumhuriyetçi Parti çizgisinden de sapmalar gösterince Trump aradığı desteği ne Kongredeki Cumhuriyetçilerden ne de Washington'daki Cumhuriyetçi Parti'ye yakın siyasi elitten bulabilmiştir. Bu yüzden Başkan Trump; James Mattis, John Kelly, H. R. McMaster ve Rex Tillerson gibi ABD'deki müesses nizamdan kabul görececek isimlerle çalışmaya başlamıştır. Bu durumun birçok dış politika ve ulusal güvenlik politikaları konusunda Trump'ı sınırlandıracağı ve onu "normal" bir dış politika çerçevesine zorlayacağı düşünülmüştür. Trump ise kendi yönetiminde hiçbir zaman kritik meselelerde sorumluluğu atadığı isimlere delege etme fikrine sıcak bakmamıştır. Bu da başkan ile dış politika A takımı arasında önemli bazı meselelerde sürekli gerginlikler yaşanmasına sebep olmuştur.

İran ile Obama döneminde imzalanan nükleer anlaşma konusunda izlenecek politika bu ayrışmanın en açık şekilde ortaya çıktığı anlardan biri olmuştur. Başkan Trump adaylık sürecinden beri bu anlaşmayı eleştirmiş ve başkan olması durumunda ABD'nin anlaşmadan çekileceğinin sinyallerini vermiştir. Ancak seçtiği dış politika takımındaki birçok isim farklı sebeplerle bu anlaşmanın yürürlükte kalmasını savunmuştur. Bu gibi gerginlikler Amerikan dış politikasına bir süredir hakim olan kaosu daha da içinden çıkılmaz bir hale getirmiştir. Washington'dan dış politika konusunda verilen mesajlar çelişkili haller almaya başlarken Trump ise dış politika takımında sürekli değişiklikler yapmaya başlamıştır. 2018'in başlarında Tillerson ve McMaster'ın yerine Mike Pompeo ve John Bolton'u görevlendirmiştir. Daha sonra kendisi ile askeri meselelerde anlaşamayan Mattis de istifa ederek yönetimden ayrılmıştır.²

Bu aşamadan sonra Başkan Trump'ın dış politika konusunda kendine has bir üslupla daha önce eşine rastlanmayan bazı adımları attığına şahit olundu. Trump bu dönemde kabinesindeki bazı kilit isimlere danışmadan Kuzey Kore lideri Kim Jong-un ile görüşeceğini duyurdu. Beklenmedik bir şekilde İsrail'deki ABD Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıyacağını ilan etti. İran nükleer anlaşmasından çekildi. Ulusal güvenlik ekibine danışmadan Beşşar Esed'in kimyasal silah kullanımına tepkisini tweetledi. Çelik ve alüminyuma vergiler koydu. Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin ile Helsinki'de bir zirve toplantısı düzenledi ve bu zirve sonrası yaptığı basın toplantısında daha önce eşine rastlanmadık bir biçimde Rusya ile ilişkiler konusunda kendi istihbarat servislerindense Putin'e güvendiğini ima etti. Çin ile ticaret savaşı başlattı. Bu ticaret savaşı sırasında gümrük vergileri ve telif hakları konusunda daha önce pek rastlanılmayan açıklıkla Çin'e eleştirilerini sıraladı. Grönland'ı satın almayı düşündüğünü belirtti. Kendi dış politika ve ulusal güvenlik takımının tüm itirazlarına rağmen Suriye'den çekilme konusunda karar verdi. Bu eylemlerin birçoğu Trump açısından ABD'yi yeniden "eski büyük günler"ine kavuşturmak için atılan adımlardı. Birçokları Trump'ın temenni ve umutla attığı adımlarının belirli bir strateji içermediğini savundu. Kısa vadedeli çıkarlar konusunda gösterilen hassasiyet ise şartların değişmesi ile Amerikan dış politika yönetiminde zikzakların yaşanmasına sebep oldu. Kurumlar arası çatışma bu dönemde ayyuka çıktı. Amerikan dış politikası için hangi kurumun sözcü olabileceği tartışmaları canlandı. Dahası Başkan Trump'ın başta Suriye'den çekilmek olmak üzere bazı konularda izlediği politikalara karşı bazı kurumların ciddi direniş gösterdikleri görüldü.

Kurumlar arası politika oluşturma konusunda yaşanan anlaşmazlıklar ciddi çelişkileri de beraberinde getirdi. Örneğin 21 Haziran 2019'da Trump'ın Suudi hava sahasının ihla-

² Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

li üzerine misilleme olarak İran'a hava saldırısı emrini vermesi ve ardından fikrini değiştirmesi Tahran politikasındaki çelişkileri açığa çıkardı. Trump hem İran rejimine baskı uygulamak hem de ABD'yi Ortadoğu'da yeni bir çatışmadan uzak tutmak istiyordu. Fakat ikisini birden aynı anda yapamazdı. Aynı çelişkili dış politika Çin ile ilişkilerde de kendini gösterdi. Tıpkı 1980'lerde ABD'ye ekonomik bir rakip olarak öne çıkan Japonya gibi Çin'in de ekonomisiyle ABD'ye meydan okuduğu görülüyordu. Bu yüzden Çin ekonomisi hedef alınıyor ve Trump yönetimi Pekin'e karşı sert bir strateji izliyordu. Fakat aynı yönetim ABD'nin Ulusal Güvenlik Stratejisi'nin en önemli parçası olan büyük güç rekabeti fikrine inanmıyordu. Trump hem militarist olarak hem de en sert düşmanla anlaşmaya varabilecek bir müzakereci olarak görülmek istiyordu. Vladimir Putin, Şi Jinping ve Kim Jong-un ile olan ilişkileri de bu ekseninde şekilleniyordu. Yaklaşan seçimlerle birlikte Trump önceki sert tutumlarına rağmen Eylül 2019'da İran lideriyle görüşme arayışına girdi. Çin ile bir ticaret anlaşması müzakere etti. Bu ikilemlerle dolu süreç ve koronavirüsün pandemi ilan edilerek uluslararası bir krize dönüşmesi Trump yönetiminin ilk dönemini dış politika açısından yeni bir aşamaya taşıdı.³

Bu son aşamada ABD'nin uluslararası rolü daha fazla öne çıktı. Trump'ın dış politikada oldukça türbülanslı geçen ilk üç yılı sonrasında patlak veren koronavirüsün yayılması ve Büyük Buhran'a rakip olacak bir ekonomik çöküşe yol açması dış politika açısından da sonuçlar ortaya çıkardı. Öncelikle krizin ekonomik, sosyal ve siyasal olarak ülkeleri içe kapatmaya başlaması dış politikanın Amerikan halkının gündeminde zaten gerilerde yer alan konumunu biraz daha önemsizleştirdi. Amerikan halkı tıpkı 19. yüzyılın diğer

kriz anlarında olduğu gibi temel öncelik olarak ekonominin yönetimi ve mevcut krizin idaresi konusunu öne çıkardı. Mayıs-Haziran döneminde Floyd olaylarının patlak vermesi ise bu durumu daha da derinleştirdi.

Trump'ın dış politikada oldukça türbülanslı geçen ilk üç yılı sonrasında patlak veren koronavirüs salgını ve Büyük Buhran'a rakip olacak bir ekonomik çöküşe yol açması dış politika açısından da sonuçlar ortaya çıkardı.

Bu süreçte Başkan Trump koronavirüs krizinden Çin'i sorumlu tutma ve halka bunu anlatmaya çalıştı. Bu da ticaret savaşı, Uygur meselesi ve Hong Kong krizi ile zaten gerilen ilişkileri biraz daha zorlu bir hale getirdi. İlk aylarda Çin'in bu krizden sorumluluğunu koronavirüse koyduğu farklı isimlerle göstermek isteyen Başkan Trump zamanla krizin daha da derinleşmesi ve özellikle Ekim başında hastalığa yakalanması üzerine bu söylemini sertleştirdi. Artık sadece koronavirüs krizinden Çin'i sorumlu tutmuyor aynı zamanda Pekin yönetiminin bunun hesabını vereceğini söylüyordu. Bu durum ABD ile Çin arasındaki ilişkileri yeni bir kriz sarmalına soktu. Üçüncü olarak krizin ortaya çıkması, yayılması ve aradan neredeyse dokuz ay geçmesine rağmen tam olarak çözülememesi ABD'nin dünyadaki rolü konusunda yeni soru işaretlerini beraberinde getirdi. Özellikle krizin başlaması sonrasında tamamen içe kapanan ve tüm odağını bu krizi içeride kontrol etmeye veren Washington yönetiminin uluslararası toplumu organize etmeye çalışmaması ve bu krizde kendisinden beklenen liderliği göstermemesi ABD'nin imajını olumsuz etkiledi.

³ Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

Başkan Trump'ın koronavirüs krizi hakkında kendi sağlık bürokrasisi ile girdiği polemikler ve ekonomik normalleşme amacıyla koronavirüs önlemlerini sona erdirmeye çabası ise bu imaja daha fazla zarar verdi. Bu süreçte ABD, Dünya Sağlık Örgütü'ne (DSÖ) olan finansal desteğini de askıya aldığını açıkladı. Bunun sonucu olarak –Pew Research'ün Nisan kamuoyu yoklamasında görüldüğü gibi– uluslararası kamuoyundaki ABD algısında son elli yıllık süreçte yaşanmayan inişler gerçekleşti. Başkan Trump bu süreçte kendi imajında oluşan kriz yönetemeyen ancak kriz çıkaran başkan imajını bazı ülkeler arasında yaşanan anlaşmazlıkları çözmek ve barış anlaşmaları imzalatmak üzerinden onarmaya çalıştı. Ağustos 2020'de İsrail ile Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) arasında ve Eylül 2020'de Sırbistan ile Kosova arasında normalleşme anlaşmasında müzakereci rolü üstlendi. Ekim'de yine aynı şekilde Sudan ile İsrail ilişkilerinde normalleşme sürecinin başlayacağını ve dahası beş Arap ülkesinin daha İsrail ile bu anlaşmaları imzalayacağını duyurdu.⁴

TRUMP'IN İKİNCİ DÖNEMİNE YÖNELİK VAATLERİ VE BEKLENTİLER

Trump'ın ikinci kez başkan seçilmesi durumunda ilk dönem özellikle müesses nizam ve muhaliflerce engellenen bazı politikaları hayata geçirmek için daha fazla çalışacağı düşünülüyor. Bu hayata geçirilemeyen politikalar arasında Trump'ın birkaç kez deneyip geri adım attığı Suriye'den çekilme, Afganistan ve Irak'tan Amerikan ordusunu çekme, Kuzey Kore ile yeni bir müzakere sürecinin önünün açılması gibi politikalar yer alıyor. Dahası başta ABD'nin NATO üyeliği olmak üzere Washington'ın uluslararası örgütlerle ilişkisi de daha fazla sorgulanacak me-

seleler arasında yer alacaktır. Trump'a muhalif kesimlerin ve ulusal güvenlik bürokrasisinin bu konuda göstereceği direniş özel bir önem taşıyor. Aynı şekilde Kongrenin bu konudaki tutumu da özel bir öneme sahiptir. Özellikle Senatoda da çoğunluğun Demokratlara geçme ihtimali yasa- ma ve yürütme arasında yaşanacak dış politika anlaşmazlıklarını tetikleyebilir.

Bu çerçevede Trump'ın ikinci dönemi ile ilgili değerlendirilebilecek farklı görüşler mevcuttur. Bazı analistler yeniden seçilerek kendini daha da güçlendirmiş Trump'ın Amerikan dış politikasını yukarıda bahsi geçen inançlar doğrultusunda şekillendireceğini öngörüyor. Bu durum ise ABD'nin dünyadaki yeri ve ittifaklarla olan ilişkisini doğrudan etkileyecektir. İlk döneminde NATO ülkelerini yeterince savunma harcaması yapmadıkları için eleştiren Trump'ın ikinci döneminde müttefiklere karşı eleştirel bir yaklaşım benimseyeceği ve bu yaklaşımı eyleme taşıyabileceği anlaşıyor.⁵ Bu durumun ABD'nin üyesi ve kurucusu bulunduğu diğer çok taraflı kurum ve kuruluşları da etkilemesi bekleniyor. Trump'ın DSÖ'ye pandemi sırasında gösterdiği tepkinin benzerlerini G7 ve Birleşmiş Milletler konusunda da sergilemesi kuvvetle muhtemel görünüyor.

Birçok gözlemciye göre Trump'ın bu düşüncelerini eyleme geçirmesini mümkün kılacak olan ise ikinci kez seçim kazanarak elde ettiği gücün yanında kuracağı yeni dış politika ve ulusal güvenlik takımı olacaktır. Trump, başkanlığının ilk döneminde Tillerson, Cohn ve McMaster'ın yerine Pompeo, Bolton ve Kudlow'u görevlendirerek kendisini kısıtlayan bir ekibi sistematik olarak görevden uzaklaştıracığını açıkça göstermiştir. İkinci dönemde ise Trump'ın ekibinin içinde kendisine dış politika konusunda yakın duran senatörlerden Tom Cotton, Lindsey Graham,

⁴ Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

⁵ Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

Josh Hawley, eski BM Büyükelçisi Nikki Haley ve Mike Pompeo gibi isimler olacaktır. Bunun yanında Trump'ın bazı yakın arkadaşlarının da bu süreçte yönetimde olabileceği düşünülüyor. Ayrıca Jared Kushner, Ivanka Trump ve Donald Trump Jr. gibi aile üyelerinin de daha aktif görevlere gelmeleri muhtemel görülmektedir.

Asya Pasifik

Yeniden seçilen Trump yönetiminin dış politika önceliğinin Asya Pasifik olacağı konusunda geniş bir konsensüs bulunuyor. Bu durum bir yandan Çin'in tehdit olarak algılanmasını güçlendirdiği gibi ABD'nin Asya'da daha fazla liderlik rolü oynaması ile sonuçlanabilir. Özellikle koronavirüs sonrasında Trump'ın Çin ile ilgili görüşlerinde ortaya çıkan gerginlik ikinci döneminde daha büyük problemlerin yaşanmasını beraberinde getirebilir. Trump yönetimi Çin'i ekonomik, istihbari, askeri ve jeopolitik bir tehdit olarak görmeye devam edecektir. İlk döneminde bölgeye farklı sebeplerle tam önem veremediğini düşünen Trump ikinci kez seçilmesi halinde bölgeye yapacağı gezileri sıklaştırabilir. Bu da ABD ile bölgedeki müttefikleri arasındaki ilişkinin derinleşmesi sonucunu ortaya çıkarabilir. Örneğin son dönemde ABD ile Avustralya arasında Huawei özelinde oluşturulan iş birliği yeni dönemde daha derin bir şekilde devam edebilir. Ayrıca Tayvan, Hong Kong ve Güney Çin Denizi meselelerinin Washington-Pekin yönetimleri arasında kriz oluşturmalarına neredeyse kesin gözüyle bakılıyor.

Başkan Trump'ın en çok dikkat çeken dış politika hamleleri Kuzey Kore lideri Kim Jong-un ile gerçekleştirdiği zirveleri içeriyordu. Trump 12 Haziran 2018'de ilk kez Kim Jong-un ile bir araya gelmişti. Bu görüşmelerde Kuzey Kore'nin nükleer silahlardan arındırılması konusunda müzakereler gerçekleştirildi. Fakat daha sonra yapılan Vietnam zirvesinde taraflar

bu konunun detayları ile ilgili bir anlaşmaya varamadı. Bunun sonrasında yapılan müzakerelerde de ortaya kapsamlı bir anlaşma çıkmadı. Bu zirveler Pyongyang yönetimini nükleer testlerden vazgeçirmek için dahi etkili olamadı. Trump'ın ikinci döneminde bu süreci yeniden harekete geçirebileceği düşünülüyor.

Bölgedeki ABD müttefiklerini ise Trump'ın seçilmesi durumunda gergin bir belirsizlik bekliyor. Bir yandan Çin tehdidi konusunda oldukça ciddi adımlar atmak isteyen Trump yönetimi bu konuda bölgedeki müttefikleri ile politikaları koordine etmek konusunda ciddi bir yol katetmiş değil. Son birkaç aydır Pompeo'nun Asya'da düzenlediği zirvelerin bu konuda ne kadar etkili olacağı henüz belli değil. Trump için bölgedeki müttefikler Amerikan çıkarları için kritik aktörler olmanın ötesinde ABD savunma sanayii için önemli bir pazar niteliğinde. Trump başkanlığı boyunca müttefiklerine ABD'nin gelişmiş askeri teçhizat sağlama taahhüdünün altını çizmiştir. Bu politikaların yanında bölge ülkeleri ile ticaret anlaşmaları konusunda da Trump'ın adım atması bekleniyor.⁶

Ortadoğu

Trump göreve gelmeden önce belirttiği Suriye'den çekilme ile ilgili pozisyonunu başkan olduktan sonra birkaç kez yeniledi. Biri Aralık 2018 ve diğeri Eylül 2019 olmak üzere iki kez kendi takımıyla ters düşme pahasına Suriye'den çekileceğini açıkladı. Ancak özellikle Pentagon'dan gösterilen direniş sonrasında bu fikrinin uygulamasını bir nebze geciktirdi. İkinci dönem başkan olması durumunda Trump'ın uzun ve bitmek bilmeyen savaşlar olarak adlandırdığı Ortadoğu savaşlarından tamamen çekilmek için girişimde bulunacağı konusunda neredeyse herkes emin. Taliban ile yapılan görüşmeler ve

⁶ "Trade & Foreign Policy", Trump 2020 Platform, <https://www.promiseskept.com/achievement/overview/foreign-policy>, (Erişim tarihi: 27 Ekim 2020).

Uluslararası Radikal Düşünceyle Mücadele Merkezi Riyad'da açıldı. Suudi Arabistan Kralı Selman bin Abdulaziz, ABD Başkanı Donald Trump ve Mısır Cumhurbaşkanı Abdulfettah Sisi açılış münasebetiyle dünya küreye ellerini koydu (2017).

Kaynak: AA

Kasım Süleymani'nin öldürülmesi gibi adımlar bu sürecin bir parçası olarak görülüyor. Bu noktada hedef Ortadoğu'dan çekilmek değil bu bölgede Amerikan çıkarlarına direkt olarak fayda sağlamayan uzun askeri ve siyasi angajmanların sona erdirilmesidir. Bu konuda CENTCOM ile Trump arasındaki ilişki muhtemel bir ikinci Trump döneminde en yakından izlenecek konular arasında yer alıyor.

Trump'ın yeniden başkan seçilmesi durumunda İran konusunda iki kademeli politikayı sürdürmesi bekleniyor. Buna göre özellikle Pompeo'nun önem verdiği maksimum baskı politikası sürdürülerek Tahran yönetimine uygulanan yaptırımların artırılması oldukça muhtemel görülüyor. Tahran'a nükleer programı konusunda da baskılar bu süreçte hızlanabilir. Ancak meselenin bir de Trump boyutu yer alıyor. Trump,

İran'la nükleer programı konusunda bir anlaşma yapmayı umduğunu sürekli olarak dile getirmiştir.⁷ Bu konuda Trump, Tahran yönetimiyle anlaşmaya karşı olmadığını ancak yapılacak anlaşmanın ülkesinin çıkarlarına daha fazla hizmet etmesi gerektiğini ifade ediyor. Bu tavır Pompeo ve İran konusunda Washington'daki şahinlerin duruşlarından oldukça farklıdır. Bu durum Trump'ın muhtemel ikinci döneminde yeniden müzakere şartını İran'ın kabul etmesiyle yeni bir süreci beraberinde getirebilir. Böyle bir sürecin Trump'ın BAE ve Suudi Arabistan yönetimleriyle ilişkilerine ne şekilde tesir edeceğini ise zaman gösterecektir.

Trump'ın destekçilerini memnun eden ancak dünyanın büyük bir kısmından tepki çek-

⁷ Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

mesine neden olan bir başka politika alanı da İsrail-Filistin meselesidir. Trump bu bölgeye barışı getirecek tarihi bir anlaşma yapma sözünü vermiştir. Daha sonra Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanıyarak ve Amerikan Büyükelçiliğini Kudüs'e taşıyarak geleneksel ABD politikasını tersine çevirmiştir. Bağımsız bir Filistin devleti fikrinden ise desteğini geri çekmiştir. Başbakan Benjamin Netanyahu'nun Batı Şeria'yı ilhak etme planlarını kınamayı da reddetmiştir. Son dönemlerde Arap ülkeleri ile Tel Aviv yönetimi arasında normalleşme süreçlerini başlatarak İsrail'in meşruiyetine de katkıda bulunmuştur. Bu politikalar özellikle mevcut aktörlerin görevlerinde kalması sonrasında muhtemel ikinci Trump döneminde de devam edebilir.⁸

Avrupa

Başkan Trump dört senelik iktidarında genel olarak Avrupa ile ilişkilerinde gergin zamanlar yaşadı. AB ile ABD arasındaki ticari ilişkiler bu yaşanan gerginliklerden biri olarak öne çıktı. Başkan Trump AB ülkelerinin –tıpkı ABD'nin Asya'daki diğer partnerleri gibi– Washington'a zarar verici ticari faaliyetler içine girdiğini savundu. Ayrıca NATO'nun yüzde 2'lik savunma harcaması hedefini müttefik ülkelere sıklıkla hatırlatan Trump, Avrupa ülkelerini yeterince savunma harcaması yapmadıkları için eleştirdi. Dört senelik ilk döneminin neredeyse tamamında NATO ile ilgili yaptığı açıklamalarda İttifak üyelerinin savunma bütçelerini artırması gereğine vurgu yaptı. Dolayısıyla yeniden başkan seçilmesi durumunda Trump ile ilgili en çok merak edilen hususların başında karşılıklı güvenin ciddi bir düşüş içinde olduğu bu Transatlantik ilişkinin nasıl bir şekil alacağıdır. Trump'ın AB ülkelerine yönelik olarak sıklıkla ifade ettiği hoş-

nutsuzluğun yanında basına sızan NATO'dan ülkesini çekmekle ilgili soru işaretleri ABD'nin Transatlantik müttefikleri açısından endişe verici unsurların başında gelmektedir.

Trump göreve gelir gelmez başta Almanya Şansölyesi Angela Merkel olmak üzere birçok Avrupalı liderle oldukça mesafeli bir ilişki geliştirmişti. Bu ilişkiler daha sonra iki müttefik arasında gümrük vergisi krizi ile daha da gerildi. Son olarak birinci döneminin son günlerinde Trump'ın Almanya'daki Amerikan askerlerinin sayısını azaltacağını duyurması muhtemel bir ikinci dönemde iki taraf arasında yaşanabilecek gerginlikleri göz önüne serdi. Trump'ın yeniden seçimi kazanması durumunda AB ve AB üyesi ülkelerle yaşanan bu güven bunalımının bir süre daha devam etmesi bekleniyor. Ancak bu konuda Kongrenin Trump'ın Avrupalı müttefiklerle ilgili atacağı adımları yavaşlatmaya ve mümkünse durdurmaya çalışacağından kimsenin şüphesi bulunmuyor. Almanya'dan askerlerin çekilmesi konusunda Kongrenin gösterdiği tepki yürütme ve yasama konusunda yaşanabilecek gerginliğin işaret fişegi olarak görülüyor.⁹

Bu meyanda özellikle ABD'nin gelecek dönemde Rusya ile ilişkilerini de incelemek gerekiyor. Özellikle 2016 seçimi sonrasında ortaya çıkan tartışmalardan sonra ABD'nin en önemli dış politika başlıklarından birinin Rusya ile ilişkiler olduğu bir kez daha tescillenmiş oldu. Trump yönetimi göreve Washington-Moskova ikili ilişkilerinin gelişmesi umuduyla başladı. Kampanya sırasında Trump sürekli olarak iki ülke arasında özellikle terörle mücadele konusunda iş birliği geliştirilebileceğini savundu. Ancak kısa süre sonra Trump bu hedeflerini hayata geçirmenin o kadar da kolay olmayacağını anladı. Önce yaşanan casus krizi ve daha son-

⁸ Tracy Wilkinson ve Staff Writer, "America First' vs. America in the World. On Most Foreign Policy Issues, Trump and Biden Vary Widely", *The Los Angeles Times*, 26 Ağustos 2020.

⁹ Simon Lewis ve Michael Martina, "The Foreign Policy Issues That Divide Trump and Biden", Reuters, 28 Eylül 2020.

ABD Başkanı Donald Trump, Kanada'da gerçekleştirilen G7 zirvesinde Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Almanya Başbakanı Angela Merkel ve Japonya Başbakanı Şinzo Abe ile görüştü (2018).

Kaynak: AA

rasında Rusya'nın Amerikan seçimine müdahale ettiği iddiaları henüz Trump görevi devralmadan iki ülke arasında soğuk rüzgarların esmesine sebep oldu. Trump göreve başladıktan sonra da iki ülke arasındaki ilişkileri geliştirme niyetini sürekli olarak dile getirdi. Ancak önce Kongre kabul ettiği Amerika'nın Hasımlarını Yaptırım Yoluyla Cezalandırma Yasası (CAATSA) ile ve daha sonra da Amerikan istihbaratı yayımladığı raporlarla bu süreci durdurdu.

Putin ile yakın bir ilişki kurmak istediğini daha önce de ima eden Trump ilk resmi görüşmesini ise göreve başladıktan sekiz gün sonra telefonda gerçekleştirdi. Trump'ın seçilmeden önce ve seçildikten sonra sürekli olarak Putin ile ilişkilerin önemine vurgu yapması hem medya hem de ulusal güvenlik bürokrasisini oldukça rahatsız etti. Trump'a bu süreçte Rusya ile ya-

şanan Suriye ve Libya gibi gerginlikler de hiç yardımcı olmadı.

Trump yaşanan bu gerginliklerin akabinde Rusya ile ilişkilerinin "tüm zamanların en düşük seviyesinde olabileceğini" açıklamak zorunda kaldı. Trump'ın henüz ikinci yılındayken arka arkaya yayımlanan Pentagonun Ulusal Savunma Stratejisi Raporu ve istihbarat birimlerinin yayımladığı Dünya'daki Tehditleri Değerlendirme Raporu'nda Rusya'yı Çin ile birlikte en büyük iki hasımdan biri olarak gören yaklaşım bir süre daha başkanın uygulamak istediği politikaları sekteye uğrattı. Trump kendi ulusal güvenlik kadrosundan gelen bu direnişe rağmen bir kez daha Rusya konusunda farklı tonda açıklamalar yapmaya devam etti. Örneğin Rusya'nın G7'ye yeniden kabul edilmesi konusunda çağrılarda bulundu. Ancak Helsinki'de Trump ve Putin'in

ilk resmi görüşmesi sonrası düzenlenen basın toplantısında Amerikan istihbaratının iddialarının aksine Rusya'nın 2016 seçimine müdahil olmadığını iddia eden Trump Washington'da büyük bir tepkiyle karşılaştı. Buna mukabil Trump istihbarat, Senato ve askeri topluluklardan gelen eleştiriler karşısında onlara saygı duyduğunu fakat Rusya ve ABD'nin iyi geçinmesi gerektiği söyledi. Sonrasında Amerikan askerlerinin Taliban tarafından Moskova yönetiminin desteğiyle öldürüldüğü hakkındaki ifşaat Rusya konusunda Trump'a olan tepkiyi daha da derinleştirdi.

Trump'ın ikinci kez başkan olarak seçilmesi durumunda Rusya konusunda herhangi bir politika değişikliğine gitmesi beklenmiyor. Trump seçimlere günler kala yaptığı açıklamalarda Rusya ile ABD'nin ortak çıkar ve ortak tehdit algısına sahip iki devlet olarak beraber çalışacağını savunmaya devam ediyor. Bu durum her ne kadar Biden'ın Trump'ı "Putin'in köpeği" olarak adlandırmasına sebep olsa da Trump'ın henüz bu tavırdan vazgeçtiği görülüyor. İki ülke arasında önümüzdeki dört sene içerisinde çözülmeyi bekleyen önemli konu başlıkları bulunuyor. Bunlar arasında yenilenmesi gereken silahsızlanma anlaşmalarının yanı sıra başta Ukrayna ve Suriye gibi jeopolitik problemler yer alıyor. Yeni dönemde bu krizin başta Karadeniz olmak üzere Libya gibi diğer krizli alanlara da sıçraması mümkün görünüyor. Kongre bu süreçte CAATSA yaptırımlarının uygulanması konusunda başkana takvimde tanınan bazı hakları ortadan kaldırma çalışmalarını sürdürüyor. Amerikan istihbaratı seçime iki hafta kala yaptığı açıklamalarda Rusya'nın 2020 seçimine müdahale için bazı girişimlerde bulunduğunu iddia ediyor. Dolayısıyla yeniden seçildiği takdirde Trump, Rusya ile daha iyi ilişkiler sürdürme arzusunu dile getirir ve Putin ile yakın kişisel ilişkiler kurmayı başarsa bile bunu hayata geçirebilmesi oldukça zor görünüyor.

Latin Amerika ve Afrika

Trump'ın dış politika olarak son derece düşük profille devam ettirdiği alanlar arasında Latin Amerika ve Afrika yer alıyor. Bu konuda ortaya çıkan bazı krizlere reaksiyon ve refleks dışında Trump yönetimi bu bölgelerle ilgili kapsamlı bir politika değerlendirmesi ve çalışması içine girmedi. Obama döneminde Venezuelada Başkan Maduro'ya yaptırımlar getirilmiş ve Küba'yla normalleşme süreci başlatılarak diplomatik bağlar yeniden tesis edilmeye başlamıştı. Trump kısmen yönetimindeki şahinler kısmen de iç politika kaygıları ile Küba ile başlatılan bu süreci tersine çevirmeye çalıştı. Obama yönetiminin Küba konusunda kötü bir anlaşma yaptığını vurgulayan Trump, bu ülkenin rejimine fayda sağlayan anlaşmanın yerine Küba halkının çıkarlarını koruyacak doğrultuda bir dış politika izleyeceği sloganıyla Küba'ya çeşitli yaptırımlar uyguladı.¹⁰

Bunun yanında Venezuelada yaşanan gerginlikler sonrasında bölgeye daha aktif siyasi bir müdahale sürecini başlattı. Muhalefet liderini Venezuela halkının temsilcisi olarak tanıdığını açıklayan Trump yönetimi uygulanan yaptırımları daha da sertleştirdi. Ancak bu noktada basına sızan bazı haberler Trump'ın ekibinden bazı isimlerin Maduro'ya yakın isimlerle Meksika'da gizli görüşmeler içine girdiğini ortaya koydu. Bu durum ise Trump'ın yeniden seçilmesi durumunda hem Küba hem de Venezuelada nasıl bir dış politika izleyeceği konusunda soru işaretlerinin ortaya çıkmasına sebep oldu. Her ne kadar ilk döneminde Trump bu iki ülkeye ağır yaptırımlar uygulama ve sert söylemler geliştirmeye devam etse de her iki ülkeyle sürpriz bir şekilde müzakere edilebileceği ihtimali mevcut.

Şimdiye kadar Kuzey Kore ve İran konusunda Trump sürekli bir yandan tehditler savunur-

¹⁰ "Trade & Foreign Policy".

ken öte yandan da olası bir müzakere süreci için kapıyı açık bırakmıştı. Yeniden seçimi kazanması durumunda bu pozisyonun da devam edeceği düşünülüyor. İktidarının ilk yılında Meksika sınırına kaçak göçmen akışını durdurmak için duvar inşa edeceği ve bunun parasını Meksika'ya ödeteceğini ifade eden ve Meksika hükümetini oldukça sert bir şekilde eleştiren Trump'ın daha sonra söyleminde görülen yumuşama ve müzakereye açık kapı bırakmış olması bu tavrın başka ülkelere de gösterilebileceği ihtimalini güçlendiriyor.

Trump yönetiminin Afrika'ya yönelik dış politika stratejisi ise üç temel ayak üzerine oturtulmuştu. İlk olarak ABD ile bölge ülkeleri arasındaki ticaretin ve ticari bağların artırılacağı vurgulanmıştı. Washington'ın Trump dönemindeki Afrika stratejisinin ikinci ayağı ise "Amerikan yardımlarının verimli ve etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamak" olarak karşımıza çıkmıştı. Fakat söz konusu Amerikan yardımları kıtanın her yerine değil öncelikli olarak belirlenen müttefiklere ulaştırıldı. ABD'nin kıtaya yönelik dış politika stratejisindeki üçüncü ayak ise "radikal terörizm ile mücadele ve kıtada istikrarsızlığı tetikleyen şiddetli çatışmaların önlenmesi" üzerine kuruldu. Örneğin Libya'da DEAŞ'ın ve Mali'de El-Kaide'nin varlığı sebebiyle ABD buralarda varlığını sürdürdü.¹¹ Bu politikaların Trump'ın ikinci döneminde de devam edebileceği tahmin ediliyor. Trump'ın Afrika konusunda çok ciddi bir politikası olmadığı düşüncesinde olan bazı uzmanlar Afrika politikasının bu yeni dönemde AFRICOM ve bürokrasi üzerinden devam edebileceğini öngörüyor. Bu durumun bir göstergesi olarak Rusya'nın Libya'daki müdahalesine yönelik ABD tepkisinin sahadaki etkileşimlerden ziyade bölgedeki Rus askeri faaliyetlerine ilişkin AFRICOM beyanları şeklinde gelmesine dikkat çekiliyor.

11 Hasan Aydın, "Trump'ın Afrika Stratejisi: Yeni Bir Soğuk Savaş'ın Habercisi mi?", Anadolu Ajansı, 20 Aralık 2018.

BIDEN'IN YÖNETİMİ

Otuz altı yıl ABD senatörlüğü ve sekiz yıl başkan yardımcılığı yapan Joe Biden aynı zamanda Senato Dış İlişkiler Komitesi başkanlığı görevinde de bulundu. 11 Eylül saldırılarının ardından dış politikada daha aktif bir tutum izleyen Biden, Amerikan dış politikası üzerine sayısız konuşma yaptı ve birçok makale yazdı. Son yıllarda Biden liberal uluslararası düzenin mevcut şekliyle korunmasına, bu düzende ABD liderliğine ve kurulan ittifaklardaki sistemlerinin güçlendirilmesine inanan bir isim oldu. Buna karşın dış politika meseleleri ile ilgili sayısız gaf ve hata yaptı. Suriye ve Irak politikalarından ve ABD'nin Obama döneminde dış politikada müttefiklerle ilişkisinde yaptığı hatalardan da sorumlu tutulan bir siyasi figür olarak öne çıkıyor.¹²

Biden başkan seçilirse dış politikada atacağı adımların ipuçlarını yaptığı çeşitli konuşmalarda dile getirdi. Buna göre Donald Trump'ın aksine iklim değişikliği ile ilgili Paris Anlaşması'na önem verecek, İran nükleer anlaşmasını yeniden canlandırmaya çalışacak, koronavirüsle mücadelede diğer ülkelerle iş birliği yapacak ve müttefiklerle ilişkilere yeniden ağırlık verecek. Joe Biden dış politika vizyonunu ABD'nin dünya sahnesindeki saygın liderliğini geri getirmek olarak ortaya koydu. Yurt içi ve yurt dışındaki politikaların birbirleriyle bağlantılı olduğunu savunan Joe Biden başkan olarak ABD'nin kendi demokrasisini ve ittifaklarını yenilemek ve ekonomik geleceğini korumak için adımlar atacağını vurguladı. ABD'nin küresel salgın konusunda masanın başına oturması gerektiğini de savundu.¹³

12 Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

13 "The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century", Biden & Harris, <https://joebiden.com/americanleadership/#>, (Erişim tarihi: 21 Ekim 2020).

Kaynak: AA

Biden yayımladığı dış politika beyanname-lerinde tam ve kapsamlı bir strateji ortaya koymak yerine yeniden Obama dönemine dönüşün ve Trump'ın yaptığı hataları yapmamanın vaatlerini sunuyor. Buna göre Biden iklim değişikliği, nükleer silahların yaygınlaşmasının önlenmesi, uluslararası terörizm, kitlesel göç ve siber savaş gibi küresel konularda müttefiklerle iş birliği içinde çözümleyici bir rol üstlenmeyi planlıyor. Donald Trump'ın istikrarsız dış politikalarını ve temel demokratik ilkeleri sürdürmedeki başarısızlığını eleştiren Biden, Amerikan dış politikası için Trump'tan oldukça farklı bir rota çiziyor.¹⁴ Biden'ın başkan olduğu senaryoda Amerikan dış politikasının Trump'ın şekillendirdiği çerçevenin çok dışında olacağına kesin gözüyle bakılıyor. Fakat bu vaatlerinin ne kadarını yerine getireceği konusunda açık bir yol haritası bulunmuyor.

¹⁴ "The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century".

Dahası Biden'ı iktidara taşımak isteyen koalisyonun çeşitli parçaları dış politika konusunda farklı çizgileri benimseyen aktör ve gruplardan oluşuyor. Bunun için birçok analiste göre Biden'ın dış politikasını belirleyecek asıl faktör Demokratlar içindeki Obama'nın dünya görüşüne bağlı restorasyoncu grup ile Obama yönetiminin bazı temel varsayımlarını sorgulayan reformist grup arasındaki tartışma olacaktır. Demokratların içinde dış politika açısından farklı çerçeveler çizen bu iki grup arasındaki tartışma aslında Obama yönetimi sırasında başladı ve Hillary Clinton'ın adaylığı süresince hareketlendi. Clinton'ın daha çok jeopolitik rekabete odaklanması bekleniyordu. Buna karşın özellikle Sanders'a yakın isimler ABD için daha farklı bir rota belirlemek istiyordu. Biden'ın bu noktada dış politikasında açık fikirli olacağı ve bu iki grup arasındaki tartışmaları teşvik ederek değerlendireceği düşünülüyor. Ayrıca Demokratlar içindeki progresif uzmanla-

rın çoğu Biden ekibine danışman olarak katıldı. Bu grup ise özellikle küresel ekonomi ile ilgili reformlar yapmak istiyor.¹⁵

MUHTEMEL BIDEN YÖNETİMİNİN VAATLERİ VE TAHMİNLER

Reformistler ve Restorasyoncular Arasında Biden Çizgisi

Biden'in adaylığının kesinleşmesi ve Sanders'in Biden'a destek vermesinden hemen sonra Demokrat Parti içinde yer alan bu iki grubun seçim sürecinde nasıl bir pozisyon izleyeceği tartışma konusu olmuştu. Muhtemel bir çatışmayı ve oy kaybettirecek bir anlaşmazlığı önlemek için Biden ve Sanders ortak bir çalışma grubu kurarak kendi ekiplerini bir araya getirmeye başladı. Ortak amaç iki adayın politikaları arasındaki farklılıkları minimuma indirmek ve bunun sonucunda bazı kritik meselelerde ortak bir çizgi inşa edebilmektir. Ancak kısa zaman sonra her ne kadar iç politikada iki grup ortak payda bulsa da dış politika konusunda bir anlaşmazlığın ortaya çıktığı görüldü. Temmuz'da Demokrat Parti içindeki Sanders grubu Biden'a açık bir mektup yazarak Biden ekibinin izlediği dış politika çizgisi konusunda endişelerini ifade etti. Özellikle Biden'ın çevresinde görülmeye başlayan Obama dönemi dış politika ekibinin hedefleri konusunda tedirgin olan Sanders grubu daha sonra farklı şekillerde bu rahatsızlığı sıklıkla ifade etmeye başladı. Ancak özellikle Demokrat Parti Kongresi sonrasında Biden dış politikada bir ortak nokta bulma çabasına daha fazla ağırlık verdi. Biden iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlik ve göçmen politikası gibi konulara daha fazla ağırlık verilerek restorasyoncuların ve reformcuların hemfikir olduğu ortak noktalar üzerinden oldukça muğlak bir dış po-

litika çizgisi benimsediğini ifade etti.¹⁶ Bunun yanında Sanders ekibini rahatsız etmeyecek şekilde koronavirüsle mücadele konusunda bazı politikalar vadetti. Bu vadedilen politika ve pozisyonlar arasında koronavirüsle küresel olarak savaşmanın gerekliliği, bir aşı geliştirmek ve adil bir şekilde dağıtmak için uluslararası iş birliğinin gerekliliği Biden tarafından dile getirildi. Dolayısıyla Biden'ın ekibi uluslararası kurumları yeniden düzenleme, ulusal ve uluslararası ekonomiyi yeniden inşa etme ve Çin ile sağlık alanında iş birliği yapma çabasıyla dış politika eylemlerini şekillendirecektir.

Biden ekibi NATO'nun askeri yeteneklerini güçlendirmek ve İttifakın ortak tehditlerle mücadele kapasitesini genişletmek için çaba sarf edeceğini vadediyor. Bunun için de ABD'nin liderlik rolünü üstlenerek NATO ülkeleri ile iş birliğini geliştirmesi gerekecektir.¹⁷ Trump'a göre söylemleri daha fazla NATO ile uyumlu olsa da Biden savunma harcamaları konusunda müttefiklerine karşı Trump'tan farklı bir yaklaşım izlemediği için İttifakın "GSYH içinde yüzde 2'lik savunma harcaması" konusundaki ABD ısrarının belki başka bir dille ifade edileceği öngörülmüyor.¹⁸ Biden aynı zamanda ABD'nin müttefikleriyle ilişkisini derinleştirmeyi de taahhüt ediyor. Ayrıca Nükleer Güvenlik Zirvesi örnek alınarak bir demokrasiler zirvesi toplayacağını vadediyor. Biden ve ekibi için çok taraflı uluslararası anlaşmalar, kurumlar ve inisiyatifler özel bir önem taşıyor.

Uzmanlara ve gözlemcilere göre Biden'ın seçimi kazanması durumunda ABD'nin uluslararası sistemle ilgili politikaları uluslararası kamuoyunda bir rahatlama meydana getirecektir. Bu-

¹⁵ Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

¹⁶ Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

¹⁷ "The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century".

¹⁸ Nahal Toosi, "The Trump Foreign Policies Biden Might Keep", *Politico*, 21 Eylül 2020.

nun neticesi olarak ise ABD ile birlikte müttefik diğer ülkelerin dış politikalarında bazı “fabrika ayarları”na dönme emareleri görülecektir. Bununla birlikte Demokrat Parti’ye yakın dış politika uzmanları Trump’ın ezici bir çoğunluk tarafından mağlup edilmemesi durumunda “Trumpizm”in bir dış politika doktrini olarak 2024 seçiminde geri dönüş yapabileceğini savunuyor.

Dış Ekonomi Politikası

Joe Biden ekonomik güvenliğin ulusal güvenlik olduğuna inanıyor. Bu nedenle Biden ülkesinin omurgası olarak tanımladığı orta sınıfı yeniden inşa etmek üzerine bir politika izleyecektir. Biden, Çin’e veya diğer rakiplere karşı rekabet konusunda yenilikçi bir dış ekonomi politikası geliştireceğini belirtiyor. Ayrıca kötüye kullanılan ve adilane olmayan ekonomik uygulamalara karşı dünya çapında demokrasiler ile liberal ekonomilerin güçlerini birleştirmelerinin gerektiğine inanıyor.¹⁹

Biden’in ekibinin bu konuda bir süreden bu yana detaylı çalışmalar içinde olması bu politikayı uygulayıcı ekibin de hazır olduğu kanısını oluşturuyor. Biden’in eski ulusal güvenlik danışmanı Jake Sullivan ve eski bir Obama yönetimi yetkilisi Jennifer Harris 2020’nin başlarında küresel ekonomi ve ticaret konulu bir makale yayımlamıştı. Sullivan ve Harris para manipülasyonunun önlenmesi, ücretlerin iyileştirilmesi ve ABD’de yatırım oluşturmak için ticaret anlaşmalarının reforme edilmesi gerektiğini savunuyorlardı. Bu ekip aynı zamanda sanayi politikasının özellikle yeni teknolojilerde Çin ile rekabet etmek için kullanılması gerektiğine inanıyor.²⁰ Sullivan ve Harris’in dış ekonomi politikaları Amerikan dış politikası için jeoekonominin ciddiye

alınması gerektiğini savunan Ganesh Sitaraman gibi progresif isimlerle de uyumludur.

Uzmanlara ve gözlemcilere göre Biden’in seçimleri kazanması durumunda ABD’nin uluslararası sistemle ilgili politikaları uluslararası kamuoyunda bir rahatlama meydana getirecektir.

Progresif ekip otoriterliğin yolsuzluk ve oligarşiyle geliştiğini ve demokrasiye hem içeriden hem de dışarıdan tehdit oluşturduğunu iddia ediyor. ABD’nin yolsuzluğu ve oligarşiyi ortadan kaldırması, küresel finansmanı düzenlemesi ve ekonomik eşitsizlikle mücadele etmesi için küresel ekonomide reform yapması gerektiği düşünülüyor.²¹ Reformcular için Çin sorunu yurt içi ve yurt dışında ekonomik gündemin ana konusu halinde. Ekonomik reform için bir koalisyon oluşturmak ve demokrasiler ile liberal ekonomiler arasında iş birliği sağlamak açısından Çin tehdidi itici bir güç olarak görülüyor. Restorasyoncular ise Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı (TTIP) ve Trans-Pasifik Ortaklığı (TPP) gibi serbest ticaret anlaşmalarına katılmayı Amerikan çıkarları için daha uygun buluyor. Ancak Çin ile mücadelede kullanılacak ton konusunda daha dikkatli. Çin tehdidine karşı koyma konusunda ve uluslararası finans ile küresel ekonomiye yönelik reformlarda daha aşamalı olmayı tercih ediyorlar.

Asya Pasifik

Uluslararası konjonktürde son yıllarda artan rekabetle birlikte ABD’nin Çin ile ilişkileri ol-

19 “The Power of America’s Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century”.

20 Wright, “The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy”.

21 Ganesh Sitaraman, “The Emergence of Progressive Foreign Policy”, War on the Rocks, 15 Nisan 2019, <https://warontherocks.com/2019/04/the-emergence-of-progressive-foreign-policy/>, (Erişim tarihi: 24 Ekim 2020).

ABD Başkanı Barack Obama, yardımcısı Joe Biden'a ülkenin en yüksek ödülü olan Devlet Başkanlığı Özgürlük Madalyası'nı verdi (2017).

Kaynak: shutterstock.com

dukça tartışmalı bir konu haline geldi. Obama yönetiminin Doğu Asya ve Pasifik işlerinden sorumlu dışişleri bakan yardımcısı olan ve şu an adı Biden kampanyası ile geçen Kurt Campbell ve Obama'nın ikinci döneminde Biden'ın ulusal güvenlik danışman yardımcısı olarak çalışan Ely Ratner 2018'de *Foreign Affairs* dergisinde konuyla ilgili bazı önemli varsayımları içeren bir makale yayımladı. Makaleye göre birbirinden farklı Amerikan yönetimlerinin şimdiye kadar Pekin yönetimine karşı uyguladıkları politikalar da ciddi bir problem vardı. Çünkü Çin ile ticari ilişkiler ekonomik liberalleşmeye yol açtı. Ancak bu durum Çin'i uluslararası düzende sorumlu bir paydaş haline getiremedi.

Bir yıl sonra Campbell bu sefer Biden'a en yakın isimlerden biri olan Jake Sullivan ile birlikte ABD'nin Çin ile çatışmadan kaçınırken

daha rekabetçi bir yaklaşım sergilemesi gerektiğini savunan başka bir makale kaleme aldı.²² Bu da Biden'a yakın dış politika uzmanlarının Çin konusunda Obama ile Trump arasında bir noktada kendilerini pozisyonlandığını gösteriyor. Buna göre Trump kadar sert bir çizgi izlenmeyecek ancak Obama'nın durduğu noktaya nazaran daha şahin bir duruş sergilenecek. Bunun için hem Biden hem de Kamala Harris Çin ile fikirlerini açıklarken dikkatli bir dil kullanmayı tercih ediyorlar. İkili Pekin yönetimini bir hasım olarak görmediklerini ancak Çin'in ABD çıkarlarını ne derecede tehdit ettiğinin farkında oldukları mesajını veriyorlar.

22 Kurt M. Campbell ve Jake Sullivan, "Competition Without Catastrophe", *Foreign Affairs*, (Eylül-Ekim 2019), <https://www.foreignaffairs.com/articles/china/competition-with-china-without-catastrophe>, (Erişim tarihi: 24 Ekim 2020).

Bu grubun farklı temsilcilerinin Çin konusunda savunduğu belli başlı bazı fikirler bulunuyor. Buna göre Çin, Şi yönetimi altında otokratik bir düzenden daha çok bir diktatörlük haline gelmeye başladı. Reformculara göre Uygur meselesi ve Hong Kong krizindeki tavrı ve sosyal kredi sistemlerinin konuşlandırılması Çin'in daha baskıcı bir ülke haline geldiğini gösteriyor. Bu durum Pekin yönetiminin uluslararası arenadaki tavrında da belirli bir değişimi beraberinde getirmiştir.²³

Reformcular Çin ile diplomatik ilişkileri geliştirmeye Trump yönetiminden daha eğilimlidir. Bazı meselelerin kapalı kapılar arkasında iki devletin temsilcileri arasında konuşulması gerektiğine inanıyorlar. Ancak bu durum (yukarıda ifade edildiği gibi) Soğuk Savaş'tan bu yana izlenen Çin politikasına dönüşü getirmiyor. Bu grup ABD'nin Çin konusunda Obama yönetiminden daha rekabetçi bir politika benimsemesini istiyor. Rekabetin çatışmaya dönüşmemesi ve ortak çıkarlar üzerinde iş birliğinin yapılabilmesi için rekabet ve diplomasinin harmanlanması gerektiği savunuluyor. Örneğin Biden "nükleer silahlardan arındırılmış Kuzey Kore" ortak hedefini ilerletmek için Çin ile müzakereleri güçlendirecek sürdürülebilir bir kampanya başlatacağını taahhüt ediyor.²⁴

Reformcu Demokratlar ABD'nin teknolojik ve ekonomik olarak Çin'in gerisinde kalabileceğinden endişe duyuyorlar. ABD'nin diğer konularda olduğu gibi bilim ve teknolojiye de yeniden liderliğe geçmesi gerektiğine inanıyorlar. Transatlantik ittifakı da dahil olmak üzere ABD'nin ittifaklarıyla birlikte rekabet merkezini Çin olarak belirleme eğilimindedir. Birçok gözlemciye göre ekonominin stratejik olarak öncelikli alanların-

da ve sağlık kaynakları için kullanılan teknoloji ve tedarik zincirlerinde ABD ve Çin arasındaki rekabet keskinleşecek.²⁵ İki ülke arasındaki keskin bir ayrışmaya karşı olan restorasyoncular güç dağılımındaki değişiklikler konusunda da daha az karamsarlar. Her ne kadar insan hakları meselelerinde hassas olduklarını ifade etseler de Çin ile yeni bir büyük güç rekabetinin ABD'ye zarar vereceğini savunuyorlar.

Biden, "Pasifik Yüzyılı" olarak adlandırdığı bu yeni dönemde ortak refah ve güvenliği sağlamak için müttefikleriyle birlikte çalışacağını belirtmektedir. Bu ise muhtemel bir Biden yönetiminde ABD'nin Pasifik'teki müttefikleriyle ilişkilerini geliştireceği anlamına geliyor. Biden ve Demokratlar kendilerinin Çin konusundaki yaklaşımına ABD'nin ulusal çıkarları, ekonominin dinamizmi ve müttefik ülkelerle ilişkilerin rehberlik edeceğini savunuyorlar. Demokratlar aynı zamanda toplumda özellikle koronavirüs sonrası oluşan Çin karşıtlığının da farkında olarak Pekin hükümetinin ekonomi, güvenlik ve insan hakları ile ilgili konularda atacağı olumsuz adımlara karşı sert karşılıklar vereceklerini ifade ediyorlar. Biden, para biriminde manipülasyon, yasa dışı sübvansiyonlar ve fikri mülkiyet hırsızlığı gibi Çin hükümetinin adil olmayan ticaret uygulamalarına karşılık önlemler alacağını ve Amerikan işçisini koruyacağını da belirtiyor.²⁶

Biden, Çin sorununun askeri bir sorun olmadığını inanıyor. Ancak şimdiye kadar özellikle Güney Çin Denizi özelinde Pentagonun izlediği politikayı ne şekilde değiştirebileceği konusunda bir açıklama yapmış değil. Dahası özellikle son dönemde Amerikan istihbarat kaynaklarının

23 Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

26 "2020 Democratic Party Platform", Joe Biden, s. 75, https://mcusercontent.com/b575b9e5364b5673b6f9df3f1/files/8d516a5c-9af5-4d7a-ab02-d5aaff690faa/2020_07_21_DRAFT_Democratic_Party_Platform.01.pdf?fbclid=IwAR1l-9yIXgUtkldpDjaVQhcVotKjLj5-WJlKUvYucVsc19tOX7frSRWPU, (Erişim tarihi: 25 Ekim 2020).

23 Wright, "The Point of No Return: The 2020 Election and the Crisis of American Foreign Policy".

24 "The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century".

Çin'den ABD'ye yönelik istihbarat operasyonları konusunda yaptığı açıklamalar muhtemel gerginlikler konusunda da ipuçları veriyor. Böyle bir durumda Biden'ın nasıl bir politika izleyeceği ise merak ediliyor.

Biden, Çin ve Tayvan arasındaki gerilimde Tayvan halkının çıkarlarına uygun olarak sorunların barışçıl bir yolla çözümünü destekliyor. Biden, Şi Jinping yönetiminin Hong Kong'un özerkliğini elinden almasını eleştirirken Hong Kongluların demokratik haklarını savunacağını belirtiyor. Ayrıca Uygurlara ve diğer etnik azınlıklara uygulanan baskıya karşı dünyayı bir araya getireceğini de taahhüt ediyor.²⁷

Demokratlar iklim değişikliği ve nükleer silahların yayılmasını önleme gibi ortak konularda Pekin yönetimiyle iş birliğini sürdürmeyi ve ABD ile Çin ilişkilerini geliştirmeyi hedefliyorlar. Biden ayrıca Japonya, Güney Kore, Avustralya, Tayland, Filipinler gibi bölgenin kilit ülkeleriyle bağları güçlendirmeyi planlıyor. Hindistan'ı büyüyen Asya Pasifik gücü olarak değerlendiren Biden bu ülke ile olan stratejik ortaklığa da önem vereceğini vurguluyor. Biden kazanırsa ABD'nin Avustralya ile ittifakını derinleştirmeye devam etmesi bekleniyor. Özellikle Demokratlar siyasi müdahaleyle mücadele konusunda Canberra yönetiminden öğrenecek çok şeyler olduğunu düşünüyorlar. Ayrıca Biden ekibi Avrupa ve Asya'daki demokrasiler arasındaki ilişkileri derinleştirmek istiyorlar. Avustralya'nın da bu çabada kilit bir rol oynayacağını düşünüyorlar. Avustralya hükümeti büyük olasılıkla Biden'ın Çin'e karşı Obama yönetiminden daha sert bir yaklaşım sergilemesini destekleyecektir.²⁸

27 "2020 Democratic Party Platform", s. 77.

28 Richard Wike, Jacob Poushter, Janell Fetterolf ve Shannon Schumacher, "Trump Ratings Remain Low around the World While Views of US Remain Mostly Favorable", Pew Research Center, 8 Ocak 2020, <https://www.pewresearch.org/global/2020/01/08/trump-ratings-remain-low-around-globe-while-views-of-u-s-stay-mostly-favorable>, (Erişim tarihi: 25 Ekim 2020).

Biden diplomasi yoluyla Kuzey Kore'nin nükleer programını ve bölgesel savaşın yarattığı tehdidi sınırlayıp kontrol altına almayı hedefliyor. Müttefik ülkelerle birlikte Kuzey Kore'yi nükleer silahlardan arındırma hedefini ilerletmek için sürdürülebilir bir diplomatik kampanya inşa etmeyi planlıyor.²⁹ Başkan adayları arasında yapılan ikinci tartışmada Biden'ın bu konudaki tavrının Obama döneminde sergilenen Kuzey Kore politikasından daha sert olacağı görülmüştür.

Ortadoğu

Demokratlar içindeki restorasyoncu ve reformist gruplar arasında Ortadoğu politikası konusu ciddi fikir ayrılıklarına sebep oluyor. Daha ılımlı Demokrat olarak tanımlanan geleneksel grup ABD'nin ulusal çıkarları açısından Ortadoğu'nun ne anlama geldiğiyle ilgili bazı soru işaretleri taşımaktadır. Eski Obama yönetimi yetkilileri Tamara Wittes ve Mara Karlin 2019'da yayımladıkları bir makalede Ortadoğu'nun ABD için halen önemli olsa da eskisi kadar Amerikan dış politikasının odaklanmak zorunda olduğu bir bölge olmadığını iddia etmektedir.³⁰ Bu görüş aslında Obama ve Biden kadrolarının birçoğunda var olan bir pozisyonu işaret ediyor. Bu gruplar ABD'nin Ortadoğu'yla ilgili hedeflerinde önemli bir değişimi destekliyor. Reformcular ABD'nin Ortadoğu'da uzun süreli ve geniş çaplı müdahalelerden kaçınmasını istiyorlar. Fakat DEAŞ'a karşı operasyonların sürdürülmesi gerektiğini düşünüyorlar. Bunun için de adını *counterterrorism* +1 dedikleri yeni bir terörle mücadele stratejisini savunuyorlar. Kısa, küçük ve kısıtlı cerrahi operasyonlara destek veriyorlar. Aynı zamanda ABD'nin Körfez ülkelerine verdiği geleneksel

29 "2020 Democratic Party Platform", s. 77.

30 Mara Karlin ve Tamara Cofman Wittes, "America's Middle East Purgatory: The Case for Doing Less", *Foreign Affairs*, (Ocak-Şubat 2019, <https://www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/2018-12-11/america-middle-east-purgatory>, (Erişim tarihi: 23 Ekim 2020).

taahhütleri küçültmesi gerektiğine inanıyorlar. Biden'ın dış politika takımında olan bazı isimler Suudi Arabistan ve İran da dahil olmak üzere bölgesel güçlerle ilgili daha iddialı bir diplomatik girişimi savunuyorlar. ABD'nin Körfez ülkelerine yardımını da destekliyorlar.³¹

Obama döneminde dış politika takımında görev almış ve Biden'ın kazanması halinde bu ekiple yer alacak isimler ABD'nin Ortadoğu politikasında bazı revizyonlar ile Obama'nın bıraktığı yerden devam etme sinyali veriyor. ABD'nin bölgedeki müttefikleriyle birlikte DEAŞ'ın tamamen yok edilmesi için çalışması, İran nükleer anlaşmasının dinamik hale getirilmesi ve İsrail'in güvenliğiyle ilgili politikaların yürütülmesi bu grup için Ortadoğu masasının öncelikli konularını oluşturuyor.

Gerektiğinde güç kullanarak Amerikan halkını korumaktan asla çekinmeyeceğini belirten Biden yönetimi Amerikan ordusunu gelecek yüzyılın zorluklarına karşı donatmak için gerekli yatırımları yapacağını belirtiyor. Fakat Biden yönetimi ABD'nin küresel angajmanının başlıca aracı olarak diplomasinin daha aktif bir biçimde kullanılmasını öngörüyor. Bu çerçevede ABD'nin Ortadoğu'daki büyük ölçekli askeri konuşlandırmalarının bir kısmını sona erdirse bile özellikle Körfez'deki varlığını devam ettireceğinden kimsenin şüphesi yok. Biden'ın şimdiye kadar farklı toplantı ve konuşmalarda vadettiği öncelikler arasında Amerikan askerlerinin büyük çoğunluğunun Afganistan'dan çekilmesi, Ortadoğu'daki askeri misyonun dar bir şekilde El-Kaide ve DEAŞ ile mücadeleye odaklanması ve Suudi Arabistan liderliğindeki Yemen savaşına Amerikan desteğinin sona erdirilmesi yer alıyor.³²

Demokratların Trump yönetiminin dış politikaları konusunda en çok eleştirdiği unsurlar arasında Trump ve takımının izlediği İran politikası yer alıyor. Biden'ın çevresinde yer alan isimler nükleer diplomasiyi, bölgede gerilimi azaltmayı ve bölgesel diyaloga öncelik vermeyi hedefliyorlar. Trump'ın tüm eleştirilerine rağmen İran'ın nükleer gücünü kesmenin en iyi yolunun Obama döneminde imzalanan İran nükleer anlaşması olduğuna inanılıyor. Bu anlaşmaya geri dönmek Biden kampanyasındaki birçok isim için en önemli öncelikler arasında yer alıyor. Demokratlar, İran'ın nükleer programı üzerindeki kısıtlamaları genişletmek ve diğer tehdit edici faaliyetlerini engellemek için kapsamlı bir diplomatik çabayı destekliyorlar.³³

Demokratlar ayrıca ABD'nin Körfez ülkeleriyle ilişkilerinde bölge ülkelerinin siyasi-ekonomik modernizasyonlarının desteklemesini ve bölgesel gerilimleri azaltmak için Washington'ın aktif rol oynaması gerektiğini savunuyorlar. Bu durum Trump dönemiyle karşılaştırıldığında Biden'ın Suudi ve BAE merkezli dış politika çizgisinden daha farklı bir yerde kendini konumlandırmak istediğini gösteriyor. Demokratlar, Körfez ülkeleriyle etkili ilişkilerin Irak'ın istikrarı, güvenliği ve egemenliğini korumak için de önemli olduğuna inanıyor. Biden'ın bölgeyle ilgili yaptığı açıklamalardan muhtemel bir Biden yönetiminde Irak'ta DEAŞ ile mücadeleye odaklanmış sınırlı bir askeri varlığın kalacağı ve ayrıca Suriye'de Suriye Demokratik Güçlerinin (SDG) desteklenmeye devam edileceği anlaşılıyor.³⁴

Demokratlar, İsrail'in güvenliğini Amerikan çıkarları doğrultusunda ön planda tutuyor. Güçlü, güvenli ve demokratik bir İsrail'in ABD'nin çıkarları açısından hayati olduğuna inanılıyor. Bu çerçevede Biden İsrail'in güvenli-

31 Daniel Benaim ve Jake Sullivan, "America's Opportunity in the Middle East", *Foreign Affairs*, 22 Mayıs 2020, <https://www.foreignaffairs.com/articles/middle-east/2020-05-22/americas-opportunity-middle-east>, (Erişim tarihi: 25 Ekim 2020).

32 "The Power of America's Example: The Biden Plan for Leading the Democratic World to Meet the Challenges of the 21st Century".

33 "2020 Democratic Party Platform", s. 79.

34 "2020 Democratic Party Platform", s. 79.

ğine, niteliksel askeri gücüne, kendini savunma hakkına ve 2016 mutabakat zaptına olan bağlılığını beyan ediyor. Ancak bu konuda da Trump ile arasına bir ton farkı koymayı ihmal etmiyor. Biden ekibi Trump'ın açıkladığı Ortadoğu barış planının hayata geçirilmesinin mümkün olmadığını savunuyor. Demokratlar, İsrail ve Filistin arasındaki çatışmayı sona erdirmek için iki devletli çözümü destekliyor. Sınırları tanınmış bir İsrail devletinin ve halkı güven içinde yaşayan bir Filistin devletinin varlığıyla bu çatışmaların sonlandıracağına inanıyor. Ancak Biden ekibi Trump'ın son dört senede uyguladığı bazı politikaların da geriye döndürülmeyeceği kanaatinde. Buna göre Kudüs'ün İsrail'in başkenti olarak kalması gerektiğini düşünüyorlar. ABD-Filistin diplomatik bağlarını güçlendireceğini vurgulayan Biden ayrıca yaptırımlar da dahil olmak üzere İsrail'i gayrimişrulaştırma çabalarına karşı çıkacağını belirtiyor.³⁵

Avrupa

Biden yönetiminin en iddialı ve üzerinde en çok durduğu dış politika konularının başında Transatlantik ilişkileri geliyor. Bu konuda Biden geleneksel Amerikan dış politikasını takip edeceğini, AB ve NATO ile önümüzdeki dönemde güven artırıcı adımların atılacağını savunuyor. Bu noktada Trump yönetiminin Avrupa'yı ABD'nin bir dostu değil düşmanı olarak gördüğünü belirten Biden, Trump'ın bu ortaklığı tehlikeye attığını savunuyor. Biden'a yakın isimler özellikle değerler açısından AB ile ABD'nin ortak bir paydada buluşabildiğini, çıkar ortaklığı ve ortak tehdit algısının bu ortak payda üzerinde yükselmesi gerektiğini savunuyorlar. Ayrıca Demokratlar tarafından Trump, Rusya'yı stratejik bir rakip değil stratejik bir ortak olarak görmekle eleştiriliyor. Biden yaptığı açıklamalarda en büyük ulusal

güvenlik tehdidi olarak Rusya'yı Çin'in önüne çıkarıyor. Putin Rusyası'nın Amerikan değerlerine, seçim sistemine ve müttefiklerine bir tehdit oluşturduğu görüşünü taşıyor.

Demokratlar ve Biden, Trump döneminin AB ve Avrupa ülkeleriyle oluşturduğu hasarı onarmak için ABD-Transatlantik ortaklığını yeniden canlandırmaya çalışacaklar. Daha fazla Avrupa entegrasyonunu destekleyeceğini belirten Biden savunma, enerji güvenliği, teknoloji, ticaret ve yatırım konularında Avrupa ile birlikte çalışmayı ve ortak standartlar belirlemeyi planlıyor. Ayrıca koronavirüs sonrası ekonomik toparlanmayı sağlamak için de Transatlantik ilişkilerin önemini işaret ediyor. Biden ve ekibi Transatlantik ilişkilerde bu pozisyonun Avrupa'da da destek bulacağı kanaatinde.

Trump'a kıyasla Rusya'yı daha büyük bir tehdit olarak gören Biden "Moskova'nın demokrasilerimize müdahale etmesine veya kararlılığımızı bozmasına izin vermeyeceğiz" cümlesiyle bu çizgiden şaşmayacağını ifade ediyor. Biden'ın, Rusya'ya karşı Transatlantik ilişkileri kuvvetlendirmeye çalışacağı düşünülüyor. Biden yaptığı konuşmalarda ayrıca ABD'nin NATO'ya ve müttefiklerini savunmaya olan bağlılığını yeniden taahhüt ediyor. Ukrayna'nın reform çabaları ve toprak bütünlüğü için Transatlantik desteği sürdüreceğini belirtiyor.³⁶ Demokratlar tarafından Avrupa, Çin ile rekabet alanlarını yönetmede de doğal müttefik olarak görülüyor. Şimdilik daha fazla NATO özelinde görülen Çin'e karşı ortak strateji belirleme çalışmalarının önümüzdeki dönemde AB ve Avrupalı ülkeler özelinde de kendini göstereceğine inanılıyor. Biden yönetimindeki ABD'nin Çin'in etki alanının genişlemesini engellemek, küresel terörizmle savaşmak ve iklim değişikliğini önlemek gibi konularda Avrupa ile iş birliği içinde olması bekleniyor.

35 "2020 Democratic Party Platform", s. 79.

36 "2020 Democratic Party Platform", s. 78.

Latin Amerika ve Afrika

Demokratlar, Batı Yarımküre'nin ABD'nin stratejik olarak en önemli üssü olduğuna inanıyor. Biden, Amerika Kıtası'nın ortak değerler, tarih ve demokratik bir gelecek vizyonuyla birbirine bağlı bir bölge olarak kalması gerektiğini savunuyor. Bu yüzden Demokratlar, Trump'ın komşu ülkelere yönelik politikalarını eleştirerek bölge için yeni bir iş birliği çağı başlatmayı taahhüt ediyor. Koronavirüs salgınının Latin Amerika'da tarihteki en büyük ekonomik düşüşe neden olduğunu kaydeden Biden bölgeyi bu durumdan kurtarmak için iş birliği içerisinde olacağını belirtiyor.

Trump'ın acımasız göç politikalarını eleştiren Biden göçün temel nedenlerini ele almak için bölgesel ve uluslararası ortaklarla birlikte çalışacağını ifade ediyor. Biden göç politikalarını Trump'ın çerçevesinden çok daha farklı bir çerçeveye oturtacağına benziyor. Bölgedeki şiddet, eğitim ve ekonomide eşitsizlik, yarıf hukuk, yaygın yolsuzluk ve çevresel bozulma gibi konuları göçün nedenleri kapsamında değerlendiriyor. Bu bağlamda Amazon'u ormansızlaşmaya karşı korumak, Karayipler ile Orta Amerika'daki savunmasız ulusları korumak ve komşularla silah birliği yapmak gibi taahhütlerini vurguluyor.³⁷

Demokratlar, Başkan Trump'ın, Nicolas Maduro'nun diktatörlük rejimini sağlamlaştırmaya ve insani krizi şiddetlendirmeye yarayan başarısız Venezuela politikasını eleştiriyorlar. Biden, Venezuela halkının acil ihtiyaçlarını karşılamak için bölgedeki ve dünyadaki ortaklarını seferber edeceğini belirtiyor. Demokratlar, Venezuela'nın demokrasisini kurtarmak için en iyi yolun gerçekçi politika hedeflerine bağlanmış etkili diplomasi olduğuna inanıyorlar.³⁸ Demokratlar

ayrıca ABD'deki Küba halkına ve ailelerine zarar veren seyahat ve para transferlerini azaltma gibi politikaları tersine çevireceğini belirtiyor. Trump'ın aksine Biden, rejimi güçlendirecek adımlar atmak yerine insan haklarını teşvik edeceğini belirtiyor.

Demokratlar, dünyanın en hızlı büyüyen ekonomilerinden bazılarında ev sahipliği yapan Afrika Kıtası'nı ABD açısından önemli fırsat alanlarından biri olarak görmektedir. Biden ve ekibi, Afrika'daki büyüme ve yenilik potansiyelini açığa çıkarmak için ABD'nin bölgedeki ortaklıklarını yeniden canlandırmayı hedefliyor. Biden, Amerikan çıkarları ve ekonomisi için Afrika ilişkilerinin giderek daha önemli bir hale geldiğini vurguluyor. Özellikle Çin ile mücadele konusunda Afrika'da ana aktörler ve etkili olabilen müttefiklerle iş birliği alanları bulmayı hedefliyor. Bunun yanında iklim değişikliği ve salgın hastalıklara karşı bölge ülkelerini desteklemeyi vad ediyor. Ayrıca Afrika'nın bölgesel çatışma, kötü yönetim, gıda, su ve sağlık güvensizliği gibi devam eden sorunlarını aşması için Washington yönetiminin kritik bir rol oynayabileceğine inanıyor.

Demokratların Afrika ülkelerine vaatlerinin başında "demokrasi ve insan hakları için mücadele" geliyor. Biden, temiz enerjiyi, sürdürülebilir tarımı ve çevre korumayı teşvik etmek, barış ve güvenliği geliştirmek, ekonomik büyümeyi desteklemek ve halk sağlığını korumak için çalışacağını belirtiyor. Demokratlar kilit ortaklarla ilişkileri derinleştirirken Sudan ve Etiyopya'daki kırılgan siyasi geçişleri güçlendirme fırsatlarını değerlendirmeyi hedefliyorlar. Afrika Kıtası'nda Serbest Ticaret Anlaşması'nın uygulanmasını ve bölgesel ticareti destekleyeceklerini vurgulayan Demokratlar bu kıtada kilit sektörlerde yatırım ve ortaklıkları geliştirmeyi taahhüt ediyorlar.³⁹

³⁷ "2020 Democratic Party Platform", s. 76.

³⁸ "2020 Democratic Party Platform", s. 76.

³⁹ "2020 Democratic Party Platform", s.75.

2020 ABD BAŞKANLIK SEÇİMİ ADAYLARIN DIŞ POLİTİKA TERCİHLERİ TRUMP VE BIDEN

KILIÇ BUĞRA KANAT, ELİF GÜLTEKİN

SETA | ANALİZ

Pandemi sürecinde sorgulanmaya başlanan uluslararası düzen, uluslararası örgütlerin yetersiz kalması, pandemi sonrası ortaya çıkan ekonomik darboğaz ve gittikçe gerileyen Amerikan liderliği ABD’de yapılacak başkanlık seçimini uluslararası ilişkiler açısından önemli bir hale getirdi. Her ne kadar ABD seçmeni oy kullanırken dış politika başlığını diğer başlıklar kadar önemsemese de yeniden şekillenen bu uluslararası düzen içinde adayların dış politika konusunda verdikleri sözler dünya kamuoyu tarafından yakından takip ediliyor. Koronavirüs salgını ABD seçimi üzerinde en belirleyici faktör olsa da ve adaylar dış politika perspektifi sunmaya fırsat bulamasa da adayların önceki görevlerinde attıkları adımlardan dış politika anlayışlarıyla ilgili çıkarımlar yapılmaya çalışılıyor. Ortaya çıkan genel tabloda Amerikan dış politikasında son yıllarda kronik hale gelen strateji eksikliğini ve öngörülemezlik problemini iki adayın da sona erdiremeyeceği çok açık. Trump ve Biden’ın tutarlı ve uzun vadeli bir vizyon sunamamalarının dışında dış politikada çok da ortak yönleri bulunmuyor.

Elinizdeki analiz ABD’de yapılan kritik seçim sürecine, seçimde öne çıkan konulara, adayların önceliklerine, profillerine, dış politikalarına ve dış politika takımlarına değinmektedir. Bu analizler ayrıca Türkiye kamuoyuna ABD’deki seçimler sonrası geçiş dönemleri konusunda da bir kaynak olma niteliğindedir.

www.setav.org

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • BERLİN • BRÜKSEL